

Prædiken. Mariæ Bebudelse:

*Maria Herren er med dig
han bliver til den yderste dag
når tvivlen lurker ved døren
og englen er fløjet herfra
han er der hver gang du ængstes
og beder for dem du har kær
han venter belyst af mørket
og våger og er dig nær.*

*Maria himlens veninde
dit forår er brusende hvidt
en solsort synger mod solen
på naboens gule stakit
og barnet under dit hjerte
er fyldt af Guds hellige ånd –
det største og alt det mindste
forenet til ét i hans hånd.
Amen.*

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Da sagde Maria: »Min sjæl ophøjer Herren, og min ånd fryder sig over Gud, min frelser! Han har set til sin ringe tjenerinde. For herefter skal alle slægter prise mig salig, thi den Mægtige har gjort store ting mod mig. Helligt er hans navn, og hans barmhjertighed mod dem, der frygter ham, varer i slægt efter slægt. Han har øvet vældige gerninger med sin arm, splittet dem, der er hovmodige i deres hjertes tanker; han har styrtet de mægtige fra tronen, og han har ophøjet de ringe; sultende har han

mættet med gode gaver, og rige har han sendt tomhændet bort. Han har taget sig af sin tjener Israel og husker på sin barmhjertighed som han tilsagde vore fædre – mod Abraham og hans slægt til evig tid.”

[Lukasevangeliet 1,46-55](#)

Amen.

Forfatteren Birgitte Kosovic har i dokumentarromanen: ”Det, du ikke vil vide” beskrevet en på mange måder dramatisk familiehistorie – hendes egen!

Birgitte er vokset op i Albertslund med en far fra det tidligere Jugoslavien og en dansk mor – det er eksotisk i sig selv, men familiehistorien er som sagt også meget dramatisk.

På både moderens og faderens side er der en dramatisk historie om to unge kvinder, der er gravide.

Den ene er søster til Birgittes farfar. Hun er svagelig, kan ikke arbejde som sine søskende og er udenfor fællesskabet.

Af samme grund skal hun hjælpe sin mor i huset og til irritation for sine søskende slipper hun for det hårde markarbejde. Til gengæld er hun den sidste, der får lov til at spise. Hun får den mad, der bliver til overs. Kampen for overlevelse er hård, og da familien er ramt af, at der er krise i landbruget og alle har svært ved at blive mætte, kommer hun til at sulte.

Da hun ikke skal arbejde i marken, er logikken den, at dem, som har det hårde arbejde skal spise før hende.

Resultatet af sulten og underernæringen er, at hendes mave vokser. Det lægger man mærke til i familien og i landsbyen. Det tales der om. Familiens mandlige medlemmer bliver stærkt provokeret af det. De er sikre på, at hun er gravid og forsøger igen og igen at få hende til at oplyse, hvem der er far til barnet.

Hun svarer, at hun ikke er gravid. Hendes mor tror hende og forsøger at beskytte hende, men det er svært og irritationen stiger hos hendes brødre.

Skammen over – og vi skal så lige forestille os at dette sker i det nuværende Serbien i starten af 1900-tallet, hvor det at blive gravid udenfor ægteskab var en skam, der næsten ikke var til at bære for den gravide og for hendes familie – det var dengang man kaldte børn, der blev født udenfor ægteskab: "uægte" – at have en søster, som man i forvejen anså for at være uden ret megen forståelse for sin omverden, og som oven i købet var gravid – var enorm.

Den blev så stor, at det ikke blev til at bære!

Konsekvensen blev, at pigen blev slået ihjel. Det er i sig selv forfærdeligt. Hvad værre var, at senere undersøgelser har tydet på, at maven ikke skyldtes graviditet, men underernæring, som hun selv og hendes mor påstod.

...

Denne fortælling illustrerer med al ønskelig tydelighed, hvilken enorm skam det har været at blive gravid uden at være gift.

Og det har det jo også været for Maria.

Vi ved ikke, hvordan hendes familie har reageret, men vi ved at hendes forlovede, Josef ikke just var begejstret.

Maria stoler på Gud. Og med sin lovsang beviser hun mod al fornuft sin fuldstændige tro på ham.

Maria siger: "Min sjæl ophøjer Herren, og min ånd fryder sig over Gud, min frelser! Han har set til sin ringe tjenerinde." Større kan det ikke siges. Maria tager sin skæbne på sig. Hun tager imod sin opgave med ærefrygt.

Det kendetegner begge kvinder, at de har haft et kolossalt mod. Den serbiske kvinde har udholdt udskamning hele sit liv, fordi hun var anderledes end resten af familien. Da maven begynder at vokse, bliver den meget værre. Der bliver set på hende med endnu mere misbilligende blikke!

Hun bliver spurgt mere eller mindre konstant om mavens indhold, og svarer lige så konstant, at hun ikke er gravid. Hån og voldelige overfald tager hun med en ophøjet ro.

...

Jeg kan forestille mig, at Maria bliver stillet lige så mange ubehagelige spørgsmål. Det har bare altid været en skam at få et barn uden at være gift. Det er da heldigvis blevet bedre!

Og jeg tænker, at når Josef ikke var far til barnet, så må den skam da være helt overvældende!

Jeg har svært ved at forestille mig, hvordan det har været for hende at leve sammen med Josef og udholde hans vrede og jalousi. Jeg vil så skynde mig at sige, at det nok heller ikke har været særlig nemt for ham.

...

Jeg indledte denne prædiken med at sige, at Birgitte Kosovic har en dramatisk familiehistorie.

Det vil jeg uddybe med at fortælle om hendes mormors søster, Grethe, der havde en tysk kæreste nogenlunde samtidigt med at 2. Verdenskrig brød ud. Hun rejser med ham ned til Tyskland. De bliver uvenner og hun må tomle på en rastepads. Her er hun heldig. Hun får kørelejlighed hos en mand, som tilbyder hende at hun kan køre med ham hjem og overnatte der. Grethe ender med at blive hos ham og gifte sig med ham.

Nogle år senere, da deres datter er 2 år og hun venter barn nr. 2 kan manden ikke længere få lov til at arbejde. Han skal til fronten og kæmpe. Han er ansat ved postvæsenet og familien har måttet flytte gang på gang i takt med at han er blevet forflyttet og forfremmet. Hver gang

rykker de længere mod øst og flytter ind i gradvist større og større møblerede villaer. Det eneste der mangler, er kunsten på væggene.

Hun undrer sig en smule over, hvorfor de tidligere beboere bare sådan er rejst fra det hele, men gør sig ikke videre tanker. Sådan er det bare!

De er selv en velhavende familie. Familiefaderen er partitro og de har bl.a. en hushjælp fra lokalområdet (Polen)

Da Grethe er højgravid og der virkelig ikke er længe til fødslen er hun ikke længere på den grønne gren. Luftbombardementerne er nået østpå. Hun kan ikke længere blive i huset, men må søge ind til den nærmeste by, der har et hospital, hvor hun kan føde. Da hun finder hospitalet, er det forladt.

Det er helt, der er fødestuer, men intet personale.

På en eller anden måde har Grethe slet ikke forstået hvilken virkelighed hun befinder sig i. For da hun møder – som den eneste i det store hospital – en jordemoder, så vil hun straks have hende til at hjælpe sig med at føde.

Grethe er naturligvis desperat. Men hun har også en tendens til – som overklassekvinde i det nazistiske Tyskland – bare at forvente, at alle står på spring for at hjælpe hende og er klar til at smide alt, hvad de har i hænderne. Som om hendes behov er de eneste, der tæller i verden.

Det bliver slet ikke virkeligheden for Grethe. Hun kommer til at mærke den på den hårde måde.

Jordemoderen, som hun møder, har ikke mulighed for at hjælpe hende. Det er alt for farligt: bomberne regner ned over byen og over hospitalet. Alle søger dækning i beskyttelsesrummet.

Undtagen Grethe. Hun ser sig nødsaget til at binde sin 2-årige datter fast til en sengestolpe mens hun føder sin lille dreng på et fødeleje uden hjælp og hjælpemidler, for de findes ikke længere.

Desværre overlever han ikke og hun må flygte sammen med sin datter.

Det skal lige siges, at begge disse beretninger er nogle, som Birgitte nok har hørt, men i en anden form. Hun har selv måttet grave dem frem, for familien har ikke været så stolt af dem.

Begge beretninger siger noget om, hvor svær en beslutning Maria træffer, når hun siger ja til at skulle føde Jesus.

De tre kvinder viser hver på deres måde, hvor slem skammen kan være:

Maria: at Josef ikke er far til Jesus

Den unge serbiske kvinde: at hun er udenfor og ikke bliver troet og må sulte

Grethe: at hun ufrivilligt gennemgår en forvandling fra at være en af samfundets privilegerede, der overtager "møblerede huse" fra deporterede til at blive enlig mor – bare navnet – med en tysk soldat som far. Den store skam, som hang ved "tyskerpigerne" og deres børn.

Og så kan jeg heller ikke lade være med at tænke på, hvordan ukrainske kvinder og børn har det lige nu. Situationen i Ukraine i dag ligner unægtelig forholdene i Polen under 2. verdenskrig.

...

Maria har en styrke, der gør hende unik. Hun tvivler ikke. Hun siger ja til at følge Guds plan. Hun udholder skammen. Og lever fuldstændigt op til Guds krav til hende. I den handling er der en tro, et håb og en kærlighed så stor, at det er svært at begribe.

Amen.

